

University of Cyprus

From the Selected Works of Costas M. Constantinou

March, 2014

Το Κυπριακό και η Διαπραγμάτευση του Ρίσκου

Costas M. Constantinou, *University of Cyprus*

Available at: https://works.bepress.com/costas_constantinou/47/

07/03/2014
Άρθρα

Το Κυπριακό και η διαπραγμάτευση του ρίσκου

Πώς μια φοβική αντιμετώπιση μπορεί να υπονομεύσει τις πιθανότητες βιώσιμης λύσης

Κώστας Μ. Κωνσταντίνου

Ο ΚΩΣΤΑΣ Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ είναι Καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. Για βιογραφικές πληροφορίες, στην ιστοσελίδα <http://lucy.ac.cy/dir/en/component/comprofiler/userprofile/kostisk> και για επιλεγμένες δημοσιεύσεις στην http://www.works.bepress.com/costas_constantinou

[1]

Ο πρόεδρος της Κύπρου, Νίκος Αναστασιάδης, και ο επικεφαλής των Τουρκοκυπρίων, Ντερβίς Έρογλου, το πρωί της 11ης Φεβρουαρίου 2014, όταν ανακοίνωσαν την επανέναρξη των ειρηνευτικών συνομιλιών.

Andreas Manolis/Reuters

Η λύση του Κυπριακού προσφέρει ευκαιρίες και νέες δυνατότητες. Εμπεριέχει όμως και κινδύνους. Όπως κινδύνους εμπεριέχει και η μη λύση.

Τίθεται, μεταξύ άλλων, το ρίσκο τής προβληματικής διευθέτησης – αν η λύση τελικά αποδειχθεί μη

λειτουργική και μη βιώσιμη, με κίνδυνο κατάρρευσης και νέων εχθροπραξιών. Τίθεται επίσης το ρίσκο της στασιμότητας ή μιας ακόμη αποτυχίας διευθέτησης – δηλαδή το πού θα οδηγηθούν τα πράγματα με την παγίωση του στάτους κβο και την εδραίωση των τετελεσμένων. Το τελευταίο θεωρείται επικίνδυνο και υπό το πρίσμα της εξόρυξης υδρογονανθράκων και γενικά της διαχείρισης του υπογείου πλούτου της Κύπρου που μπορεί να γίνει απαρχή νέων διενέξεων. Όσον αφορά το πρόσφατο Κοινό Ανακοινωθέν Αναστασιάδη-Έρωγλου (11-2-2014) [Α], η πολιτική αντιπαράθεση επικεντρώθηκε σε νομικά ρίσκα αναφορικά με την κατοχύρωση της ενιαίας κυριαρχίας τού κράτους.

Η διαπραγμάτευση του ρίσκου στο τραπέζι των συνομιλιών, αλλά και στο επίπεδο του δημόσιου λόγου και του καθορισμού πολιτικής, είναι η μεγάλη πρόκληση της σύγχρονης διακυβέρνησης. Πέρα από την ανάγκη προστασίας από ορατούς και άμεσους κινδύνους, οι μοντέρνες κοινωνίες χαρακτηρίζονται από την συνειδητοποίηση του ρίσκου [1]. Δηλαδή, ασχολούνται μεθοδικά με την εξασφάλιση ενός βιώσιμου μέλλοντος, με την διαμόρφωση στρατηγικής για την κατοχύρωση συλλογικών συμφερόντων και την διασφάλιση τρόπων ζωής, με το πώς αναιρούνται ή ελαχιστοποιούνται οι προϋποθέσεις «ανάδυσης κινδύνων». Οι αναστοχαστικές κοινωνίες επίσης εξετάζουν, ή οφείλουν να εξετάζουν το πώς διαφορετικές οπτικές και ιδεολογίες εμπλέκονται στην παρουσίαση, κατασκευή και αναθεώρηση των κινδύνων.

Η διαχείριση του ρίσκου προσφέρει δυνατότητες πρόληψης και μακροπρόθεσμης ανάπτυξης αλλά ενίοτε δημιουργεί και συμπλέγματα ανασφάλειας, όπως υπέρμετρο ψυχαναγκαστικό στοχασμό πάνω σε κινδύνους, ο οποίος προάγει συνεχή καχυποψία και στασιμότητα. Δημιουργούνται επίσης προβλήματα μέσα από πρακτικές «ασφαλειοποίησης» όπου περιορίζεται ή ακόμη και αποκλείεται ο πολιτικός έλεγχος, αφού η ανάδειξη και αποδοχή συγκεκριμένων κινδύνων προκαθορίζει το πλαίσιο της συζήτησης και τις επιλογές αντίδρασης και άμυνας [2]. Ο παθητικός θεατής μπορεί να καθηλώνεται και να χειραγωγείται από τους μελλοντικούς κινδύνους που παρουσιάζονται από τους πολιτικούς δρώντες, αλλά ο ενεργός πολίτης οφείλει να στοχάζεται τα διλήμματα σύνθετων προβλημάτων, να ελέγχει και να διαλογίζεται τα ρίσκα και τις επιλογές ενώπιόν του. Γι' αυτό χρειάζεται νηφάλια ανάλυση και συγκριτική αξιολόγηση των ρίσκων. Δεν πρέπει να διεξάγεται η δημόσια συζήτηση, ούτε με υποτίμηση των ρίσκων αλλά ούτε και με αναγωγή τους σε άκρατη και στείρα κινδυνολογία. Σε σχέση με το Κυπριακό, το τελευταίο αποδεικνύεται ιδιαίτερα δύσκολο.

Η αποφυγή της κινδυνολογίας είναι δύσκολη όταν εμπλεκόμενοι δρώντες αντιλαμβάνονται και παρουσιάζουν τα ρίσκα ως υπαρξιακά (π.χ. κατάλυση της Κυπριακής Δημοκρατίας, αφανισμός της Τουρκοκυπριακής κοινότητας, κτλ.). Ο υπαρξιακός εκφοβισμός μπορεί να είναι ένας τρόπος μέσα από τον οποίο μειώνονται τα ρίσκα. Αλλά αυτός ο τρόπος νομιμοποιεί τα συμπλέγματα ανασφάλειας που ανέφερα πιο πάνω, ρουτίνες εκφοράς λόγου και ασφαλειοποίησης, κοινότυπες μορφές δράσης και δημόσιας έκφρασης, που δεν μπορούν εύκολα να διαφοροποιηθούν, και που αναπαράγουν συλλογικές ταυτότητες με ένα τρόπο αρνητικό – μέσω του κινδύνου που πραγματικά ή φαντασιακά τις απειλεί [3]. Το στοίχημα για μια σύγχρονη και δημιουργική κοινωνία είναι να βιώσει την ταυτότητά της θετικά, δηλαδή σε σχέση με αυτά που την ενώνουν παρά με εκείνα που την διαχωρίζουν από τους «επικίνδυνους» άλλους, αλλά και να διαχειριστεί το ρίσκο πέραν από ισοπεδωτικούς εκφοβισμούς και απόλυτα διλήμματα. Με άλλα λόγια, με ένα τρόπο διαλεκτικό, εποικοδομητικό και αναστοχαστικό. Γι' αυτό οι πολιτικές θέσεις σε σχέση με τον Α ή Β «κίνδυνο» πρέπει να τεκμηριώνονται και να ελέγχονται δημόσια και συστηματικά.

Φυσικά, πέρα από την προστασία από κινδύνους και την διεξοδική ανάλυση των ρίσκων, είναι σημαντικό οι πολιτικές κοινωνίες να αντιληφθούν ότι οι κίνδυνοι και τα ρίσκα πάντοτε θα υπάρχουν. Οι κίνδυνοι αλλάζουν και μετασχηματίζονται, όπως και οι κοινωνίες [4]. Είναι σημαντική η εξουδετέρωση κινδύνων

και η ελαχιστοποίηση των ρίσκων ως προϋπόθεση για ένα βιώσιμο μέλλον. Αλλά είναι εξίσου σημαντική και η αντίληψη ότι δεν υπάρχει βιώσιμο μέλλον σε κοινωνίες όπου η συνειδητοποίηση και μόνο τού ρίσκου τις αποσυντονίζει, κοινωνίες που έχουν εισέλθει σε ένα τούνελ μόνιμης φοβίας, ασφαλειοποίησης και κινδυνολογίας. Σε τέτοιες περιπτώσεις παρουσιάζεται το εξής παράδοξο: η απεγνωσμένη προσπάθεια επίλυσης του προβλήματος ασφάλειας ανακυκλώνει και αναπαράγει το πρόβλημα που προσπαθεί να επιλύσει.

ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΚΑΙ ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ

Παίρνω έναυσμα από την συζήτηση στην Κύπρο, και σε λιγότερο βαθμό στην Ελλάδα, γύρω από το Κοινό Ανακοινωθέν Αναστασιάδη-Έρογλου, για να θέσω κάποιες παραμέτρους που θεωρώ ότι είναι χρήσιμες για να κατανοήσουμε τα πιθανά ρίσκα όσον αφορά το θέμα της κυριαρχίας:

Πρώτον, έχει αναφερθεί από την Κυπριακή κυβέρνηση ότι το θέμα τής ενιαίας διεθνούς νομικής προσωπικότητας (single international legal personality) και της ενιαίας κυριαρχίας (single sovereignty) έχει κλείσει θετικά με ρητή αναφορά στο Κοινό Ανακοινωθέν. Αυτό είναι γεγονός. Από την άλλη πλευρά, η αντιπολίτευση αναφέρεται ότι η μη αναφορά και σε αδιαίρετη κυριαρχία (single and indivisible sovereignty) αφήνει ανοικτή τη νομική δυνατότητα διαίρεσης, ιδιαίτερα αφού υπάρχει αναφορά στο ότι η κυριαρχία πηγάζει ισότιμα από τους Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους. Και αυτό είναι γεγονός. Υπάρχει, όμως, και ρητή αναφορά ότι δεν επιτρέπεται η ένωση ή η διχοτόμηση ή η απόσχιση μέρους τής Κύπρου ή μονομερούς αλλαγής της τάξης πραγμάτων. Δηλαδή, υπάρχουν μεν ρίσκα από την έλλειψη συγκεκριμένων ενισχυτικών αναφορών αλλά και σαφής αναίρεση προβληματικών σεναρίων με άλλες ενισχυτικές αναφορές.

Δεύτερον, γίνεται επίσης προσπάθεια στο Κοινό Ανακοινωθέν να οριστικοποιηθεί η έννοια της κυριαρχίας με αναφορά στην κυριαρχία «που απολαμβάνουν τα κράτη-μέλη των Ηνωμένων Εθνών». Δεν είμαι βέβαιος ότι αυτή η αναφορά βοηθά. Είναι αλήθεια ότι μόνο εδαφικά κυρίαρχες οντότητες είναι κράτη-μέλη των ΗΕ, αλλά υπάρχουν κράτη-μέλη με εμφανώς διαφορετική «ποιότητα» κυριαρχίας από άλλα. Για παράδειγμα, οι Ομόσπονδες Πολιτείες τής Μικρονησίας και τα Νησιά Μάρσαλ, τα οποία στη βάση σύμβασης υποχρεούνται να συμβουλευούνται τις ΗΠΑ σε θέματα εξωτερικής πολιτικής, έχουν παραδώσει στις ΗΠΑ πλήρη δικαιοδοσία και ευθύνη όσον αφορά θέματα άμυνας και ασφάλειας. Παρόμοια είναι και η περίπτωση του Μπουτάν σε σχέση με την Ινδία. Δεν νομίζω ότι αυτές οι περιπτώσεις μπορούν και πρέπει να θεωρούνται πρότυπα, έστω και έμμεσα.

Τρίτον, ακόμη και η περίπτωση της «ποιότητας» της κυριαρχίας τής Κυπριακής Δημοκρατίας –κράτους-μέλους των ΗΕ– καθώς και των καθεστώτων εξαίρεσης που έχουν δημιουργηθεί στο νησί, εμπεριέχει ερωτήματα [5], ιδιαίτερα σε σχέση με την Συνθήκη Εγγυήσεως και τα δικαιώματα επέμβασης που είχαν δοθεί στις εγγυήτριες δυνάμεις το 1960, τα οποία έτυχαν ενδιαφερουσών νομικών αναλύσεων και γνωματεύσεων από έγκριτους διεθνείς νομικούς. «Περιορισμένη» κυριαρχία (restricted sovereignty) και άλλες συναφείς αναφορές, είναι όροι που συχνά βρίσκουμε στην βιβλιογραφία, ακόμη και από συγγραφείς που συμβούλευσαν και γνωμάτευσαν υπέρ τής κυπριακής κυβέρνησης στο παρελθόν (π.χ. Crawford) [6]. Αυτό όσον αφορά το μεγάλο εύρος τού τι μπορεί να καλύπτει ή να μην καλύπτει η κυριαρχία κρατών μελών των ΗΕ. Αλλά και όσον αφορά το πώς και πού μπορεί να διαφοροποιηθεί και να αναβαθμισθεί η υφιστάμενη κυπριακή κυριαρχία, στον βαθμό που την συζητούμε στο πλαίσιο της Κυπριακής Δημοκρατίας που δημιουργήθηκε το 1960, και όχι εξ' αρχής. Σεβαστή η άποψη ότι το Κυπριακό πρέπει να συζητηθεί σε μια εντελώς καινούργια βάση, συγκεκριμένα μετά-ιμπεριαλιστική [7], με την οποία εν μέρει συμφωνώ,

αλλά αυτό, όπως γνωρίζουμε, εμπεριέχει άλλα ρίσκα. Πέρα από το πολιτικό ρίσκο να μη μπορούν να οικοδομηθούν συμμαχίες με εμπλεκόμενους δρώντες εντός και εκτός Κύπρου, ενδέχεται να αποδομηθεί το κράτος που εγκαθιδρύθηκε το 1960 κάτι που τελικά να νομιμοποιήσει διεθνείς δρώντες να εισηγηθούν νέα καθεστώτα και «πραγματικότητες», αφού η συνέχεια του ιδρυτικού κράτους κρίνεται από αυτούς που το κατέχουν ως προβληματική. Φυσικά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να διεκδικηθεί κατάργηση ή διαφοροποίηση των υφιστάμενων πατερναλιστικών και νέο-αποικιακών εγγυήσεων και εξαρτήσεων.

Τέταρτον, οι πρόσφατες γνωματεύσεις από τους Crawford [B] και Lowe and Sawden [Γ] που έχει λάβει η κυπριακή κυβέρνηση σε σχέση με το Κοινό Ανακοινωθέν θεωρώ ότι είναι σημαντικές και ξεκάθαρες. Συγκεκριμένα, είναι σαφείς στο σημείο ότι το Κοινό Ανακοινωθέν δεν δημιουργεί οποιαδήποτε νέα νομικά δεδομένα στο Διεθνές Δίκαιο, όπως την πιθανότητα δημιουργίας νέου κράτους και όχι τη μετεξέλιξη της Κυπριακής Δημοκρατίας. Σημειώστε, όμως, κάτι που δεν συζητήθηκε στην Ελληνοκυπριακή πλευρά. Συγκεκριμένα, ότι η γνωμάτευση Crawford (παρ. 4) αναφέρεται στις πρόνοιες του κράτους που δημιουργήθηκε το 1960 (δηλαδή με τους Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους ως συνιδρυτές και τους Μακάριο και Κουτσιούκ ως συνυπογράφοντες των Συμφωνιών), με άμεση αιχμή στη μονοκοινοτική μορφή που πήρε η Κυπριακή Δημοκρατία μετά το 1963-4 μέσω του δικαίου τής ανάγκης. Δηλαδή το απαράδεκτο του στάτους κβο που αναφέρεται στο Κοινό Ανακοινωθέν Αναστασιάδη – Έρογλου (αλλά και στην Συμφωνία Παπαδόπουλου – Ταλάτ της 8ης Ιουλίου 2006) μπορεί να ερμηνευθεί μεν ως η μη αποδοχή τής ντε φάκτο διαίρεσης του νησιού (όπως σίγουρα συμφέρει στην Ελληνοκυπριακή πλευρά) αλλά και της μονοκοινοτικής εκπροσώπησης της Κυπριακής Δημοκρατίας (όπως σίγουρα συμφέρει στην Τουρκοκυπριακή πλευρά). Στο διεθνές δίκαιο η αναγνωρισμένη κρατική οντότητα ήταν και παραμένει η ίδια από την εγκαθίδρυση του 1960 και μετά, παρ' όλο που η δικοινοτική διακυβέρνηση και έκφραση της κυριαρχίας πριν το 1963-4 έχει πολιτικά λησμονηθεί στην Ελληνοκυπριακή πλευρά (π.χ. Κοινοτικές Συνελεύσεις, Τουρκοκύπριοι βουλευτές, Τουρκοκύπριος Αντιπρόεδρος με δικαίωμα βέτο, κτλ.). Άρα, μια σημαντική πτυχή τής αξιολόγησης των νομικών ρίσκων, αφορά με ποια συνταγματική μορφή και χρονική περίοδο συγκρίνουμε τις ενδιάμεσες συμφωνίες του Κυπριακού αλλά και την τελική λύση. Τα ρίσκα διαφοροποιούνται ανάλογα με το τι νομίζει κάποιος ότι κατέχει (και θα χάσει) ή θα πρέπει να έχει (και δεν θα αποκτήσει).

Οι γνωματεύσεις δεν είναι δικαστικές αποφάσεις ή θέσφατα, αλλά είναι υποστηρικτικές, ιδιαίτερα όταν δίνονται γραπτώς από έγκριτους νομικούς διεθνούς εμβέλειας σε θέματα της ειδικότητάς τους. Με όλο το σεβασμό στις ερμηνείες νομικών που δρουν σε εθνικό επίπεδο και χωρίς εξειδίκευση στο διεθνές δίκαιο, θεωρώ ότι οι ερμηνείες των πρώτων έχουν περισσότερο κύρος και εμπεριέχουν λιγότερα νομικά ρίσκα από αυτές των δεύτερων.

Η ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΤΗΣ ΤΕΛΙΚΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ

Συμπερασματικά, κρίνω ότι το Κοινό Ανακοινωθέν δεν έχει να προσθέσει νέα, μη διαχειρίσιμα, νομικά ρίσκα σε σχέση με την κυπριακή κυριαρχία. Ενισχυτικές λεκτικές διαφοροποιήσεις θα μπορούσαν να γίνουν και μπορούν να γίνουν στην τελική συμφωνία, αλλά επί της ουσίας η νομική βάση τής διαπραγμάτευσης είναι στέρεη.

Τα πολιτικά ρίσκα φυσικά παραμένουν. Συγκεκριμένα, κάποιοι Τουρκοκύπριοι πολιτικοί μπορεί να συνεχίσουν να υποστηρίζουν ότι οι Τουρκοκύπριοι ως συνιδρυτές τού κράτους το 1960, κατέχουν ξεχωριστά το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης το οποίο κάποια στιγμή να ενεργοποιήσουν, εάν η συμφωνία καταρρεύσει – δηλαδή εξαργυρώνοντας το εθνικό «μερίδιο» της κυριαρχίας τους σε διεκδίκηση

εδαφικής κυριαρχίας. Όμως, η επανάληψη της πρόνοιας του 1960 στο Κοινό Ανακοινωθέν, ότι δηλαδή απαγορεύεται η διχοτόμηση ή η απόσχιση, σαφώς δεν επιτρέπει στους Τουρκοκύπριους να δημιουργήσουν de jure νέο κράτος. De facto και μέσω ισχύος θα μπορούσαν – νομικά, όμως, οι ίδιοι αποδέχονται ότι δεν έχουν το δικαίωμα να το πράξουν, υπογράφοντας τη νέα συμφωνία. Εφόσον το νομικό ρίσκο καλυφθεί, πρέπει να δουλέψουμε εποικοδομητικά και με επιμονή, πέρα από εθνοτικούς διαχωρισμούς, ώστε στην πράξη να ελαχιστοποιήσουμε το πολιτικό ρίσκο, και μακροπρόθεσμα να το εκμηδενίσουμε, παρ' όλο που στο τέλος δεν μπορεί να δοθεί εγγύηση ότι αυτό θα επιτευχθεί, αφού κανείς δεν μπορεί να ελέγξει τις τοπικές, περιφερειακές και διεθνείς μεταβλητές στο μέλλον.

Καταληκτικά, όσον αφορά το θέμα της κυριαρχίας κρίνω ότι στην τελική συμφωνία η διαπραγμάτευση πρέπει:

- να εδραιώσει – στο γράμμα και στο πνεύμα της τελικής συμφωνίας – την έννοια ότι η κυριαρχία πηγάζει μεν από τους Ελληνοκύπριους και τους Τουρκοκύπριους, αλλά ότι αυτή είναι αδιαίρετη και άρα οποιαδήποτε χρήση «μεριδίου» κυριαρχίας στο μέλλον ρητά απαγορεύεται και θα είναι νομικά άκυρη
- σαφώς να καταγράφει, και όχι απλώς να υπονοεί, τη μετεξέλιξη της Κυπριακής Δημοκρατίας όσον αφορά τη νέα κατάσταση πραγμάτων στην βάση των προνοιών του διεθνούς δικαίου
- να υπάρχει χαλαρότητα και ευελιξία στην ομοσπονδία, κάτι πολύ σημαντικό κατά τη δική μου άποψη: Άλλο κρατική κυριαρχία και άλλο πολιτειακές αρμοδιότητες. Περισσότερες εσωτερικές αρμοδιότητες στις πολιτείες δεν σημαίνει κατ' ανάγκη λιγότερη κρατική κυριαρχία, ιδιαίτερα και λόγω της ένταξης της Κύπρου στην ΕΕ που ενέχει πολυεπίπεδη διακυβέρνηση και με κεκτημένο που πρέπει να εφαρμόζεται από όλους. Περισσότερες εσωτερικές αρμοδιότητες στις πολιτείες σημαίνει σίγουρα λιγότερα προβλήματα που θα μπορούσαν να προβληθούν στο εσωτερικό και διεθνώς ως προβλήματα και κρίσεις διακοινοτικής συνεργασίας και συνύπαρξης, άρα πολιτικά ρίσκα διαίρεσης, διάλυσης ή απόσχισης
- αν δεν καταργεί τις εγγυήσεις (υπάρχουν μεν αρνητικά αλλά και θετικά στο να υπάρχουν εγγυήσεις, ώστε να περιοριστούν τα ρίσκα όπως τα αντιλαμβάνεται η κάθε πλευρά), τουλάχιστον να τις διαφοροποιεί όσον αφορά το μονομερές δικαίωμα επέμβασης και χρήσης βίας από τις εγγυήτριες δυνάμεις. Επεμβάσεις σε περίπτωση κατάρρευσης και βίαιων συγκρούσεων θα μπορούσαν να γίνουν μόνο μετά από διεξοδική συζήτηση και εξουσιοδότηση από διεθνή οργανισμό, όπως τα ΗΕ ή την ΕΕ ή το ΝΑΤΟ [8]. Ακριβώς λόγω του παρελθόντος, οι προϋποθέσεις επέμβασης πρέπει να διασαφηνιστούν πλήρως και να μην αποφασίζονται μονομερώς.
- σε θέματα εγγυήσεων, αν κριθεί ότι πρέπει να διατηρηθούν, πέραν από την διασαφήνιση και τον περιορισμό τους, θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν και πρόνοιες λήξης (sunset clauses) ή πρόνοιες επαναδιαπραγμάτευσης (renegotiation clauses). Δηλαδή, να εξεταστεί η πιθανότητα να υπάρχουν βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες εγγυήσεις αλλά όχι μακροπρόθεσμες και εσαεί. Παρ' όλο που κάποιοι θεωρούν ότι τα ρίσκα μειώνονται κλειδώνοντας εσαεί συγκεκριμένα ζητήματα, ευέλικτες συμφωνίες επιτρέπουν επαναξιολόγηση στην βάση των βιωμάτων των εμπλεκόμενων δρώντων και όταν οι φοβίες τους ενδεχομένως διασκεδαστούν με την πάροδο του χρόνου.
- να δημιουργηθούν γρήγοροι και αποτελεσματικοί μηχανισμοί επίλυσης διαφορών, ώστε οι διαφορές και οι τριβές να μην καταλήγουν σε διενέξεις, ούτως ώστε όχι μόνο νομικά αλλά και πολιτικά και πρακτικά να μην τίθεται στον δημόσιο λόγο και αντίλογο η ανάγκη διαίρεσης ή θέμα κατάχρησης της κυριαρχικής εξουσίας από οποιαδήποτε πλευρά.

Έχω αναλύσει αλλού, ότι την ίδια στιγμή που διεξάγονται συνομιλίες συνολικής διευθέτησης του Κυπριακού, υπάρχει και μια παράλληλη διαδικασία «ιδιωτικοποίησης της διευθέτησης» [9]. Οι Κύπριοι έχουν εκμεταλλευθεί το άνοιγμα των οδοφραγμάτων πριν από 11 χρόνια σε συνδυασμό με την ένταξη στην ΕΕ και τη μετατροπή της κυπριακής διένεξης σε μη βίαιη, προχωρώντας σε ενδιαφέρουσες διακοινοτικές διευθετήσεις σε αξιοσημείωτο βαθμό. Για παράδειγμα, εμπορικές, τουριστικές, εκπαιδευτικές και περιβαλλοντολογικές συνεργασίες, αναστήλωση μνημείων και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, πώληση ή ανταλλαγή περιουσιών, διεκδίκηση κυπριακών ταυτοτήτων και διαβατηρίων, διεκδίκηση περιουσιών και μόνιμης διαμονής στο νότιο τμήμα και υπό όρους σε ειδικές ομάδες στο βόρειο τμήμα, κτλ. Είναι σημαντικό να αντιληφθούμε ότι αυτές οι διευθετήσεις μπορεί συχνά να επιλύουν το προσωπικό «Κυπριακό πρόβλημα» κάποιων πολιτών αλλά αυτό γίνεται στην ήδη προβληματική βάση καθεστώτων εξαιρέσεως που περιορίζουν τα δικαιώματα, τις επιλογές και την ενεργό δημοκρατική εμπλοκή των ατόμων της «άλλης πλευράς».

Σε τελική ανάλυση, οι δυνατότητες, οι ευκαιρίες και τα ρίσκα των προνοιών μιας συνολικής διευθέτησης του Κυπριακού πρέπει να αξιολογηθούν σε σχέση και με τις δυνατότητες, τις ευκαιρίες και τα ρίσκα που δημιουργεί στην πράξη και επί του εδάφους αυτή η ιδιωτικοποίηση της διευθέτησης. Ιδιαίτερα, όσον αφορά την συστηματική εξαγορά και ανταλλαγή περιουσιών που εθνοτικοποιεί το διχοτομημένο έδαφος, συνεχίζει τον εθνικισμό και κανονικοποιεί τα τετελεσμένα. Η ευρεία – και όχι η επιλεκτική και απομονωμένη – συνειδητοποίηση των ρίσκων, είναι επίσης σημαντικό χαρακτηριστικό μιας αναστοχαστικής κοινωνίας.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ:

[A] <http://www.foreignaffairs.gr/pdf-files/Joint-Declaration.pdf> [2]

[B] <http://www.foreignaffairs.gr/pdf-files/Crawfordopinion.pdf> [3]

[Γ] <http://www.foreignaffairs.gr/pdf-files/Loweopinion.pdf> [4]

[1] Ulrich Beck, *Risk Society: Towards a New Modernity* (Sage, 1992) και Anthony Giddens, *Runaway World: How Globalisation is Reshaping Our Lives* (Profile Books, 2002).

[2] Barry Buzan, Ole Wæver, and Jaap De Wilde, *Security: A New Framework for Analysis* (Lynne Rienner, 1998)

[3] Jennifer Mitzen, "Ontological security in world politics: State identity and the security dilemma" *European Journal of International Relations*, 12:3 (2006), 341-370 και σε σχέση με την Κύπρο Constantinos Adamides, *Institutionalized, horizontal and bottom-up securitization in ethnic conflict environments: the case of Cyprus* (Doctoral Thesis, University of Birmingham, 2012)

[4] Σε σχέση με την Κύπρο, βλέπε Nicos Trimikliniotis and Umut Bozkurt, eds, *Beyond a Divided Cyprus: A State and Society in Transformation* (Palgrave Macmillan, 2012)

[5] Costas M. Constantinou, "Cypriot In-dependence and the Problem of Sovereignty" *The Cyprus Review*, 22:2 (2010), 17-33 και Costas M. Constantinou, "On the Cypriot States of Exception" *International Political Sociology*, 2:2 (2008), 145-164

[6] James Crawford, *The Creation of States in International Law*, 2nd edition, (Clarendon Press, 2006), p. 244.

[7] Vassilis Fouskas and Alex O. Tackie, *Cyprus: The Post-Imperial Constitution* (Pluto Press, 2009)

[8] Σε σχέση με αυτό υπάρχει μια πολύ ενδιαφέρουσα υποστηρικτική γνωμάτευση την οποία ζήτησαν τα ίδια τα Ηνωμένα Έθνη από τον Hans Kelsen το 1959, σχετικά με το αν η υπό δημιουργία Κυπριακή Δημοκρατία ήταν εντάξιμο κυρίαρχο κράτος όσον αφορά τα ΗΕ. Ο Kelsen απαντά θετικά εξηγώντας επίσης ότι οι εγγυήτριες δυνάμεις δεν έχουν σαφές και κατηγορηματικό δικαίωμα (unqualified right) χρήσης βίας. Hans Kelsen, (1959) *Opinion on the Eligibility of the Future Republic of Cyprus as a Member of the UN*, Commissioned by the UN. In *Fettered Independence: Cyprus, 1878–1964*, vol. 2, edited by S. Soulioti. Minneapolis:

Minnesota Mediterranean and East European Monographs, 2006, pp. 253–260.

[9] Costas M. Constantinou, “Multidirectional Diplomacy and the Privatization of Settlement”. *Peace Review*, 24:4 (2012), 454–461.

Copyright © 2002-2012 by the Council on Foreign Relations, Inc.

All rights reserved.

Μπορείτε να ακολουθείτε το «Foreign Affairs, The Hellenic Edition» στο TWITTER στη διεύθυνση www.twitter.com/foreigngr [5] αλλά και στο FACEBOOK, στη διεύθυνση www.facebook.com/ForeignAffairs.gr

[6]

Return to Article: <http://www.foreignaffairs.gr/articles/69717/kostas-m-konstantinoy/to-kypriako-kai-i-diapragmateysi-toy-riskoy>

[Home](#) > [Άρθρα](#) > Το Κυπριακό και η διαπραγμάτευση του ρίσκου

Published on *Foreign Affairs - Hellenic Edition* (<http://www.foreignaffairs.gr>)

Links:

[1] <http://www.foreignaffairs.gr/article-images/07032014-1.jpg>

[2] <http://www.foreignaffairs.gr/pdf-files/Joint-Declaration.pdf>

[3] <http://www.foreignaffairs.gr/pdf-files/Crawfordopinion.pdf>

[4] <http://www.foreignaffairs.gr/pdf-files/Loweopinion.pdf>

[5] <http://www.twitter.com/foreigngr>

[6] <http://www.facebook.com/ForeignAffairs.gr>